

NAJTEŽA NEVOLJA NAŠIH EUHARISTIJSKIH MOLITAVA

Dvaput sam već poslao biskupskoj konferenciji konkretne napomene da je prijevod uvoda u pretvorbu u prijevodu gramatički nemoguć i netočan. Najteže komplikacije dolaze s prijevodom riječi »benedixit«, koja dolazi dvaput u trećoj i jednom u četvrtoj euh. molitvi. U latinskom tekstu nema riječi »tebe« blagoslovi. Ta je, dakle, riječ čisti dodatak, izmišljen u nas od dvaju uvaženih bogoslova i liturgičara, Tomislava Šagi-Bunića i O. Kirigina.

Nema sumnje da latinska riječ »benedixit« kao i »gratias agens« u ovim tekstovima potječe iz židovske riječi »Berakha«, nema također nikakve sumnje da je ta riječ u Starom Zavjetu značila dati Bogu hvalu. Ipak se u Novom Savezu značenje riječi promijenilo i to naši učenjaci nisu primijetili. Evo dokaza za to na temelju tekstovne kritike:

Vulgata konstantno riječ »eulogein« prevodi riječju »benedicere«, a riječ »euharistein« riječju »gratias agere«. Kada stilski i gramatički tekst detaljnije analiziramo, očito je da riječ »eulogein, eulogesas« itd. u euharistijskim perikopama i katehezama u Novom Zavjetu više ne znači »dati Bogu hvalu«, nego »blagoslivljati«, »posvećivati« onaj predmet, kruh, vino, što ga Isus drži u rukama. Evo dokaza za ovo mišljenje:

»Eulogesen tous artous« — »benedixit panes« (Mk. 6, 41; Lk 24, 30); »eulogesen autous« - »benedixit illis« (panibus) Lk 9, 16; potpuno je jasan upravo najstariji biblijski euharistijski spis, poslanica Korićanima: »poterion tes eulogias ho eulougoumen« — »Calix benedictionis cui benedicimus!« Kako god se tko pokušavao izmicati, ovdje ne može nikud izmaći! Izraz je potpuno jasan! 1 Kor 10, 16!

Pregledao sam osim toga liturgijske tekstove prve Crkve koliko sam uspio. Svi su jasni, prevode riječ u ovom istom smislu kako je rečeno gore. Možemo izuzeti Didache 9, 1 na koju se upravo naši spomenuti učenjaci pozivaju, ali taj tekst u strogom smislu ne spada na samu euharistiju. Osim toga u navedenom smislu citira ga i sv. Ignacije Antiohijski, Irenej Adversus Haereses 3,11, 5 itd. Valja priznati da riječ »eulogein« u ostalim tekstovima Novoga Zavjeta češće znači davanje hvala Bogu (usp. Otk 5,12; 7,12), ali nema sumnje da je u euharistijskim tekstovima izraz u prvoj Crkvi proprimio drugo značenje, premda je ta riječ, kako rekoh, sigurno prevedeni Berakha, što je Tomislav

Šagi negdje našao kao i ja. Šteta je samo što nije proveo tekstovne kritike! U svim liturgijskim tekstovima značenje je ili jasno ovakvo kako sam naveo ili je nejasno. Ali znamo da treba nejasna mjesta tumačiti prema jasnima, a ne obrnuto!

Prema tome vrijeme bi već bilo da otpadnu nemoguće gramatičke nevolje u našim euharistijskim molitvama.

Poslao sam gornje bilješke i »Kršćanskoj sadašnjosti« kod koje postoji odbor za prevođenje liturgijskih tekstova. Molio sam da mi odgovori, ali se ušutjela. Stoga sam i odlučio ove bilješke javno iznijeti. Koji su tekstovi što bi ih **osobito** trebalo ispraviti?

Najgori je tekst u trećoj euharistijskoj molitvi koja glasi ovako: »... uze kruh, tebi zahvali, tebe blagoslovi, razlomi i dade...« Gramatički ovo znači da razlomi Boga Oca i da njega dade učenicima. Ista je nevolja s kaležom u trećem i četvrtom kanonu! Onaj »tebe« je čisto povlađivanje spomenutoj dvojici naših učenjaka koji nisu proveli tekstovnu kritiku nego samo vanjske okolnosti kao i činjenicu odakle riječ »benedicere« u ovim tekstovima potječe, a zaboravili su provjeriti ima li ona u tim tekstovima uistinu značenje koje joj oni imputiraju. Uostalom »Didache« je tekst prvih kršćana koji su bili židovski nastrojani! Osim toga kod literarnih ili književnih vrsta moramo uvijek pripaziti kakvo je značajne riječ imala u ono vrijeme kad je dotična vrsta npr. euharistijska molitva bačena na papir, a ne kako je imala 500 godina prije ili kasnije. Budimo, dakle, vjerni tekstovima euharistijskih molitava kako oni glase.

Predlažem, dakle, da se onaj »tebe« u euharistijskim molitvama jednostavno izbaciti kako bi tekst bio ne samo našem puku razumljiv i podnošljiv, nego i točno preveden, a ne povlađivanje nekim učenim, u sebi točnim pretpostavkama, ali takvim koje s dotičnim smislom teksta uopće nemaju nikakve veze.

RADOGOST GRAFENAUER

LITURGIJSKI KULT SV. NIKOLE TAVELICA

Kanonizacija sv. Nikole jedinstven je religiozni događaj od osobitog značaja za cijeli hrvatski narod. Da shvaća važnost ovog događaja, narod je pokazao prigodom slavlja u Rimu i u Šibeniku.